

Ülle TAMLA

2002. aasta arheoloogiliste välitööde tulemused
Results of archaeological fieldwork of 2002

Alvi KRIISKA, Kristiina JOHANSON, Ülle SALUKÄR and Lembi LÕUGAS

The results of research of Estonian Stone Age in 2002
Eesti kiviaja uurimise tulemused 2002. aastal

Valter LANG, Andres IVADIK and Tanel SAIMRE

New results from the hill-fort of Keava
Uued tulemused Keava hüüdnime kaevamistelt

Marek KONTA, Valter LANG and Leire LÕDLAID

Settlement Site III of Linnaste from archaeological complex of Keava
Linnaste III asulakoht Keava arheoloogilises kompleksis

Helvi VÄIK

Excavations in Viljandi: new data about the final period of Iron Age
the beginning of 1223
Kaevamised Viljandis uusi andmeid rauaeaja lõppajaga ja 1223. aastast

Arvi BÄTZ

Excavations in Viljandi Castle of the Teutonic Order
Arheoloogilised uurimused Viljandi ordulinnusel

Ain LÄVI

The hill-fort of Ripuka-Panamaagi
Ripuka-Panamaagi

Early TEGER

Archaeological excavations in Kaberla and Lagedi villages
Arheoloogilised kaevamised Kaberla ja Lagedi külas

Mare AUN and Arvi KRIISTAJA

Archaeological fieldwork in Setumaa
Arheoloogilised välitööd Setumaa

Mati MÄRK

Archaeologische Ausgrabungen im Landkreis Lääne-maa
Kaevamised Läänemaal

Erno VISTAL

Archaeological investigations of the Laiuse castle
Arheoloogilised uurimused Laiuse linnusel

Kristin ILVES

Underwater archaeological fieldwork in southeast Estonia
Allveearheoloogilised välitööd Kagu-Eestis

**ARHEOLOOGILISED
VÄLITÖÖD
EESTIS**

**ARCHAEOLOGICAL
FIELDWORK
IN ESTONIA**

2002

Koostanud ja toimetanud
Ülle Tamla

Muinsuskaitseamet
Tallinn 2003

© 2003 Muinsuskaitseamet
Uus 18, Tallinn 10111, Eesti
National Heritage Board
Uus 18, Tallinn 10111, Estonia

Esi- ja tagakaas: Luksuskirves Kirumpäält
Cover and back cover: Luxury axe from Kirumpää

Toimetuskolleegium:

Ants Kraut
Valter Lang
Anneli Randla
Erki Russow
Toomas Tamla
Ülle Tamla
Heiki Valk

Uus 18, Tallinn 10111, Eesti
e-mail: info@muinas.ee

Kujundus ja makett:
Jaana Kool

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

ISSN 1406-3972

Trükitud AS Pakett trükikojas
Laki 17, Tallinn

Mati MANDEL

Eesti Ajaloomuuseum (Estonische Historisches Museum) Pikk 17, 10123

Tallinn, Eesti (Estland) mati@eam.ee

Als die Forschungen des III. Gräberfeldes in Keskvere (Mandel 2002, 106) im Jahre 2002 fortgesetzt wurden, hat man am Fundort der Gegenstände eine 4 x 4 m große Grabungsfläche angelegt. Aus dem unteren Horizont kamen nur einige stark angebrannte Knochensplitter sowie Kohlenstücke zum Vorschein. Die Knochensplitter lagen zerstreut, keiner befand sich dem Fundkomplex näher als 60-70 cm. Im südwestlichen Teil der Grabungsfläche legte man noch mehrere kleinere Grabungen an. Dort wurden nur vereinzelte frühzeitliche Gegenstände und Knochensplitter geborgen, aber kein vollständig erhaltenes Begräbnis ist freigelegt worden.

Die Ausnahme bildete nur eine 3,5 x 1,5 m große Grabungsfläche. In der Tiefe von 40 cm, über der natürlichen Schicht von Kalksteinschotter kam die Beilklinge (AMA 996: 61) des C-Typs (Petersen 1919, 39) an den Tag. Bald wurde es klar, dass es sich um einen Fundkomplex handelte (Abb. 2). Unterhalb der Beilklinge wurden noch mehrere Gegenstände freigelegt: Schaftfragment desselben Beils, Messerfragment (AMA 996: 63), zwei eiserne Niete (AMA 996: 4, 65) sowie eine Trense (AMA 996: 62), deren bronzene Seitenstücke mit einem Tierornament im skandinavischen Jellinge-Stil verziert sind (Abb. 1). Neben der Trense befand sich auch ein kleines Artefaktsfragment mit derselben Verzierung – offenbar ein Teil des Zaumzeuges. Von diesem Fundkomplex 70 cm östlich, direkt auf dem Kalksteinschotter liegend, hat man einige sehr kleine Knochensplitter geborgen. Eine Trense mit analogen vergoldeten Details wurde im Schatzfund in der Burg Supruty im Gebiet Tuula (Путь 1996, 599) freigelegt. Die im III. Gräberfeld von Keskvere geborgenen Gegenstände beweisen, dass die Begräbnisse an diesem Ort im Zeitraum vom 6. bis wenigstens 12. Jahrhundert stattgefunden haben.

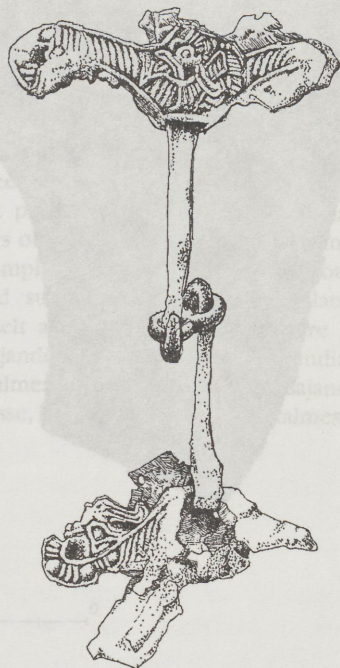

Abb. 1. Trense (AM A 996: 62).

Joon. 1. Suitsed.

Der im Jahre 2001 freigelegte Begräbniskomplex war nicht das einzige erhaltene Gräberfeld. Schon

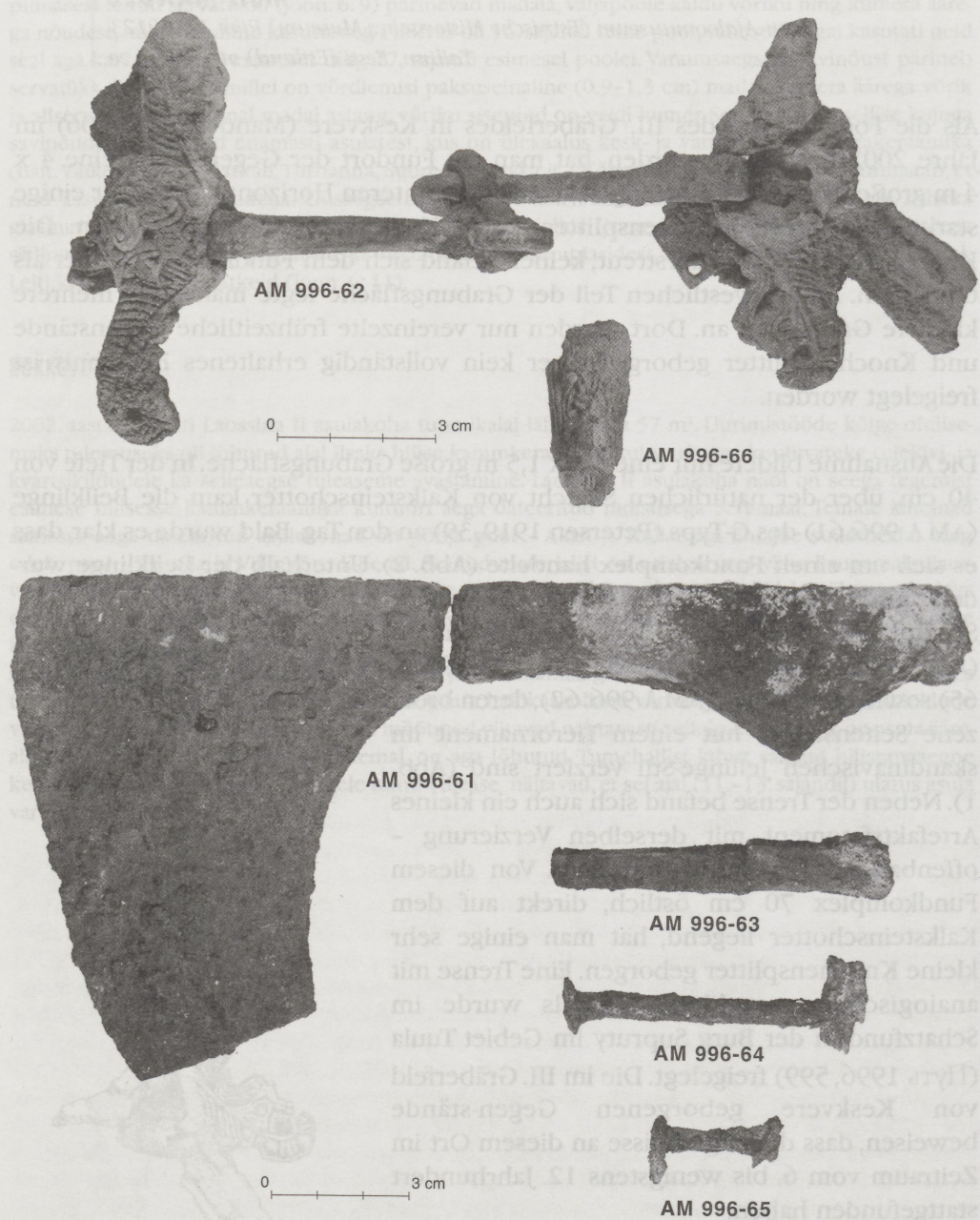

Abb. 2. Komplex aus dem Grab von Keskvere (AM A 996: 61–66).

Joon. 2. Leiukogum Keskvere III kalmest.

mindestens im 10. Jahrhundert beerdigte man stark verbrannte Brandbestattungen, selbst in einer Grabvertiefung in der natürlichen Schicht des Kalksteinschotter, wobei die Knochen getrennt von den Grabbeigaben beigesetzt wurden.

Literaturverzeichnis

Mandel, M. 2002. Die Ausgrabungen im Landkreis Läänemaa in 2001. – AVE, 2001, 105–109.

Petersen, J. 1919. De Norske vikingesverd. En typologist-kronologisk studie over vikingetidens vaaben. – Videnskapsselskabet's Skrifter II. Hist. Filos. Klasse Nr. 1. Kristiana.

Путь = Путь из варяг в греки и из грек... Каталог выставки. Государственный Исторический Музей. Москва, 1996.

KAEVAMISED LÄÄNEMAAL

Matī MANDEL

2002. aastal jätkati Keskvere III kalme uurimist 4 x 4 m suuruse kaevandi rajamisega esemetekompleksi leiukohale. Alumisest kihist tuli päevavalgele vaid üksikuid tugevasti põlenud luid ja söetükikesi. Luud asetsesid mitmel pool hajali, kuid ühtki luutükki ei esinenud leiukogumist lähemal kui 60–70 cm.

Kalmistu edelaossa rajati veel mitu väikest kaevandit. Neist leiti vaid üksikuid muinasesemeid ja luukilde, tervelt säilinud matustele aga ei satunud. Vaid üks 3,5 x 1,5 m suurune kaevand oli erinev: 40 cm sügavusel, loodusliku paeräha peal tuli nähtavale Peterseni C-tüüpi kirve teraosa. Peagi selgus, et tegu on leiukompleksiga (joon. 2). Kirveteraalt leiti veel mitu eset: sama kirve kannaoosa, noakatkend, kaks raudneeti ja hobusesuitsed, mille pronksist piirdekange kaunistab skandinaaviapärase Jellinge stiilis loomornament (joon. 1). Suitsete juures oli ka väikese, samalaadse kaunistusega eseme katkend – ilmselt osa rihmakannast. Sellest leiukompleksist 70 cm ida poolt leiti otse paeräha pealt paarkümmend väga väikest luukildu. Leitud suuraudadele sarnased kullatud detailidega suuraudad on teada Tuula oblastist Suprutõ linnuselt avastatud aardest. Keskvere III kalmelt leitud esemed näitavad, et sinna on maetud alates 6. sajandist kuni vähemalt 12. sajandini. Selgus, et 2001. aastal avastatud matusekogum ei ole selles kalmes ainuke. Vähemalt 10. sajandil maeti siin tugevasti põletatud luid maasse süvendatud lohkudesse, kusjuures luud asetati kalmesse esemetest eraldi.